

АНОТАЦІЯ

Суворова І.О. Режисерська інтерпретація опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» у контексті сучасного музичного театру. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 026 «Сценічне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). – Національна музична академія України, Київ, 2026.

У науковому обґрунтуванні досліджено особливості сучасної режисерської інтерпретації опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» як вагомого зразка української історичної опери ХХ століття. **Актуальність роботи** зумовлена необхідністю осмислення національної оперної спадщини в умовах сучасних культуротворчих процесів, а також потребою актуалізації історичної тематики засобами сучасного музичного театру.

Метою дослідження є наукове і творче обґрунтування авторської режисерської концепції сценічного втілення опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» та її реалізація у власному творчому мистецькому проєкті. У роботі застосовано комплекс методів дослідження, зокрема історико-хронологічний, компаративний, музично-драматургічний, метод режисерського моделювання та системний підхід.

Наукова новизна роботи полягає у комплексному науково-творчому осмисленні опери А. Рудницького крізь призму сучасної режисури, розробці авторської сценічної моделі актуалізації історичної опери та поглибленні дослідження творчої спадщини композитора.

Проаналізовано місце опери у контексті розвитку українського музичного театру, виявлено особливості її музично-драматургічної структури та сценічного потенціалу. Здійснено порівняльний аналіз попередніх постановок твору, визначено їхні художні особливості та інтерпретаційні принципи. Розроблено авторську режисерську концепцію вистави, що поєднує традиції українського оперного мистецтва із сучасними сценографічними та мультимедійними засобами виразності.

Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання в режисерській, педагогічній та науково-дослідній діяльності.

Практичним результатом дослідження стала реалізація творчому мистецького проєкту, у межах якого апробовано запропоновану модель сценічного втілення опери.

У першому розділі досліджено оперу Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» у контексті розвитку українського музичного театру ХХ–ХХІ століть, проаналізовано її музично-драматургічну структуру як основу режисерської інтерпретації, розглянуто сценічні та концертні втілення твору, а також розкрито історико-символічне значення образу Анни Ярославни в культурній пам'яті Київської Русі.

У другому розділі визначено концептуальні засади сучасного режисерського прочитання опери, обґрунтовано авторську режисерську концепцію постановки, досліджено драматургію вистави як результат переосмислення музичного першоджерела та розроблено художньо-візуальну модель сценічного втілення із застосуванням сучасних сценографічних і мультимедійних засобів.

У третьому розділі висвітлено процес реалізації авторського творчो-мистецького проєкту як форми художнього й наукового дослідження, проаналізовано постановочний процес, особливості режисерської роботи з виконавцями, а також здійснено художньо-інтерпретаційну оцінку результатів сценічного втілення опери.

У загальних висновках узагальнено результати дослідження, підтверджено можливість сучасної режисерської актуалізації опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» шляхом поєднання історико-музичного першоджерела із сучасними режисерськими, сценографічними та мультимедійними засобами, а також доведено ефективність реалізації авторської постановчої концепції у творчо-мистецькому проєкті.

Ключові слова: творчість Антіна Рудницького, опера “Анна Ярославна – королева Франції”, українська історична опера, музичний театр, режисерська інтерпретація, творчо-мистецький проєкт, сценографія, оперна режисура, сучасний театр, музична драматургія.

ABSTRACT

Suvorova I. O. Directorial Interpretation of Antin Rudnytskyi's Opera Anna Yaroslavna – Queen of France in the Context of Contemporary Music Theatre. – Qualifying scientific work submitted as a manuscript.

Scientific substantiation of an artistic and creative project submitted for the educational and creative degree of Doctor of Arts in Specialty 026 Performing Arts (Field of Knowledge 02 Culture and Arts). – Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music, Kyiv, 2026.

The scientific substantiation examines the distinctive features of the contemporary directorial interpretation of Antin Rudnytskyi's opera *Anna Yaroslavna – Queen of France* as a significant example of twentieth-century Ukrainian historical opera. The relevance of the research is determined by the need to reinterpret the national operatic heritage within contemporary cultural processes and by the necessity of actualizing historical themes through the expressive means of contemporary music theatre.

The purpose of the study is to provide scholarly and artistic substantiation for the author's directorial concept of staging Antin Rudnytskyi's opera *Anna Yaroslavna – Queen of France* and to implement this concept within an original artistic and creative project. The research employs a comprehensive methodological framework, including historical-chronological, comparative, music-dramaturgical, directorial modelling, and systemic approaches.

The scientific novelty of the research lies in the comprehensive scholarly and artistic interpretation of Rudnytskyi's opera from the perspective of contemporary stage direction, the development of an original stage model for the contemporary actualization of historical opera, and the further exploration of the composer's creative legacy.

The study analyses the opera's place within the development of Ukrainian music theatre and identifies the distinctive features of its musical dramaturgy and stage potential. A comparative analysis of previous productions of the opera is conducted to determine their artistic characteristics and interpretative principles. An original directorial concept is developed, combining the traditions of Ukrainian operatic art with contemporary scenographic solutions and multimedia expressive means.

The practical significance of the research lies in the possibility of applying its results in stage directing, higher arts education, and further scholarly research.

The practical outcome of the study is the implementation of an original artistic and creative project in which the proposed model of staging the opera was successfully tested in practice.

The **first chapter** examines Antin Rudnytskyi's opera *Anna Yaroslavna – Queen of France* within the context of the development of Ukrainian music theatre of the twentieth and twenty-first centuries. It analyses the opera's musical-dramaturgical structure as the foundation for directorial interpretation, considers its stage and concert performances, and reveals the historical and symbolic significance of the image of Anna Yaroslavna within the cultural memory of Kyivan Rus.

The **second chapter** defines the conceptual foundations of the contemporary directorial interpretation of the opera, substantiates the author's production concept, examines the dramaturgy of the performance as a result of reinterpreting the original musical source, and develops a visual and artistic model of the production using contemporary scenographic and multimedia technologies.

The **third chapter** presents the implementation of the author's artistic and creative project as a form of artistic and scholarly research. It analyses the production process, the director's work with performers in shaping artistic images and interpretative integrity, and provides an artistic and interpretative evaluation of the completed stage production.

The **general conclusions** summarize the results of the research, confirm the feasibility of a contemporary directorial actualization of Antin Rudnytskyi's opera *Anna Yaroslavna – Queen of France* through the synthesis of the historical musical source with contemporary directing, scenographic, and multimedia means of expression, and demonstrate the effectiveness of implementing the author's production concept within the artistic and creative project.

Keywords: Antin Rudnytskyi's creative work; *Anna Yaroslavna – Queen of France*; Ukrainian historical opera; music theatre; directorial interpretation; artistic

and creative project; scenography; opera directing; contemporary theatre; musical dramaturgy.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

Статті:

1. Суворова І. Опера Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції»: порівняльний аналіз американського і українського форматів утілення. Часопис Національної музичної академії України. Київ, №2 (63). 2024. С. 116–135.

DOI: [10.31318/2414-052X.2\(63\).2024.310295](https://doi.org/10.31318/2414-052X.2(63).2024.310295)

2. Суворова І. Опера А. Рудницького “Анна Ярославна – королева Франції” в історичній парадигмі режисерського прочитання твору. Українське музикознавство, Київ, 2024, № 50. С.125-135.

DOI: [10.31318/0130-5298.2024.50.349631](https://doi.org/10.31318/0130-5298.2024.50.349631)

3. Суворова І. Режисерський концепт реалізації опери А. Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» в експериментальному моделюванні творчого мистецького проєкту. Часопис Національної музичної академії України. Київ, № 3(68), 2025. С. 141-154.

DOI: [10.31318/2414-052X.3\(68\).2025.343254](https://doi.org/10.31318/2414-052X.3(68).2025.343254)

Тези:

1. Суворова І. Українська опера на історичні теми у пошуках нової режисерської інтерпретації: програма сьомої міжнародної науково-практичної конференції «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях». НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2-4 листопада 2023 р. Київ, 2023. С. 30.

DOI: [10.31318/2786-8877.7.2024.331860](https://doi.org/10.31318/2786-8877.7.2024.331860)

2. Суворова І.О. Міждисциплінарна природа постановочного процесу в сучасному оперному театрі: художньо-дослідницький вимір опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції». Кроскультурний діалог науки і мистецької практики в музичному театрі доби високих технологій: зб. матеріалів міжнар. наук. конф. (м. Київ, 25-27 березня 2026 р.)

DOI: [10.31318/978-966-7357-73-3-124](https://doi.org/10.31318/978-966-7357-73-3-124)

3. Суворова, І. О. (2025). Синтез традицій та новацій у сучасній режисерській інтерпретації опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна –

королева Франції». *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*, (8), 311–316.

DOI: <https://doi.org/10.31318/2786-8877.8.2025.355617>

4. Суворова І.О. Композиція та архітектоніка оперної вистави «Анна Ярославна – королева Франції» А. Рудницького у режисерському прочитанні творчого аспіранта. Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект: зб. матеріалів міжнар. наук. конф. (м. Київ, 5-7 травня 2025 р.)

DOI: <https://doi.org/10.31318/978-966-7357-70-2-164>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кваліфікаційну наукову працю обговорено на засіданнях кафедри оперної підготовки та музичної режисури, а також історії української музики та музичної фольклористики. Матеріали дослідження викладені в доповідях на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях. Презентовано творчий мистецький проєкт на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва.

Теми доповідей і назва творчого мистецького проєкту:

1. Суворова І. Українська опера на історичну тематику в новому режисерському осмисленні. Програма сьомої міжнародної науково-практичної конференції «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях». НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2-4 листопада 2023 р. Київ, 2023.

2. Суворова І.О. Історична тематика в оперному проєкті «Анна Ярославна –королева Франції» за А. Рудницьким: паралелі міждержавних зв'язків. Програма V міжнародної наукової конференції «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології». ІПСМ та ІК НАМ України 15-16 листопада 2023 р. Київ, 2023.

3. Суворова І. Історія створення і постановки опери «Анна Ярославна – королева Франції» Антіна Рудницького (до 55-річчя прем'єри в Карнегі-Холл, Нью-Йорк, США). Програма тринадцятої міжнародної наукової онлайн конференції «Ювілейні та пам'ятні дати 2023 року» . НМАУ ім. П.І. Чайковського, 20-21 листопада 2023 р. Київ, 2023.

4. Суворова І. Опера «Анна Ярославна – королева Франції» Антіна Рудницького в сучасному соціокультурному просторі. Програма міжнародної науково-практичної конференції «Світова культурна спадщина в умовах

формування нового світопорядку» . НМАУ ім. П.І. Чайковського, 7 грудня 2023 р. Київ, 2023.

5. Суворова І. Опера «Анна Ярославна – королева Франції» в контексті композиторського стилю Антіна Рудницького пізнього періоду. Програма міжнародної науково-практичної онлайн-конференції наукового проекту. «Сучасне слово про мистецтво: наука і критика» . ХНУМ ім. І.В. Котляревського, 13-14 лютого 2024 р. Харків, 2024.

6. Суворова І. Контент сценічної інтерпретації опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» в американському та українському форматі. Програма міжнародної науково-практичної конференції «Національний репертуар у музичних театрах світу. Досвід підтримки, популяризації та промоції». НМАУ ім. П.І. Чайковського, 26-28 лютого 2024 р. Київ, 2024 р.

7. Суворова І. Трактування образу головної героїні в опері Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» в українському форматі. «Актуальні питання концертмейстерського мистецтва в музичному просторі України та світу»: програма всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 4-6 квітня 2024 р.

8. Суворова І. Порівняння образів Генріха I та Ярослава Мудрого в опері А. Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» в історичному аспекті. «УКРАЇНА – ЮНЕСКО: 70 РОКІВ РАЗОМ»: програма міжнародної науково-практичної конференції. Київ: Конференційний зал Медіацентру ГДПІ, 25 квітня 2024 року.

9. Суворова І. Київська Русь часів Ярослава Мудрого на геополітичній мапі Європи. «70 років України в ЮНЕСКО: освіта, наука, культура: соціокультурний аспект»: програма міжнародної конференції. Київ: Інститут культурології національної академії мистецтв України, 30 квітня 2024 р.

10. Суворова І. Опера А. Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції»: історіографічний та іконографічний аспекти дослідження» . «Наукові і творчі діалоги співпраці в культурно-мистецькому просторі України (Пам'яті академіків Олега Тимошенка та Мирослава Скорика)» в рамках Другого міжнародного культурно-мистецького фестивалю пам'яті Героя України, Лауреата Національної премії України ім. Т.Г. Шевченка, Академіка Мирослава Скорика: програма всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: Фойє малого залу ім. Академіка Олега Тимошенка Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського, 28-29 травня 2024 року.

11. Суворова І. Синтез традицій і новацій у сучасній режисерській інтерпретації опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції», програма восьмої міжнародної науково-практичної конференції «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурномистецьких рефлексіях». НМАУ ім. П.І. Чайковського, 7-9 листопада 2024 р. Київ, 2024.

12. Суворова І.О. Режисерське моделювання оперної вистави А. Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» в умовах сучасних культуротворчих процесів»: програма VI міжнародної наукової конференції

«Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології». ІПСМ та ІК НАМ України, 13-14 листопада 2024 р. Київ, 2024.

13. Суворова І.О. Режисерська концепція опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» композиційно-сценічний аспект. Програма міжнародної науково-творчої конференції наукового проєкту «Сучасне слово про мистецтво: наука і критика», 11–12 лютого 2025 р., Харків, ХНУМ ім. І.П. Котляревського.

14. Суворова І.О. Сценографічна режисура оперної вистави «Анна Ярославна – королева Франції» А. Рудницького як важлива компонента творчого мистецького проєкту. Програма міжнародної науково-практичної конференції «Музичний театр ХХІ століття в умовах видозміни парадигми художньої культури. НМАУ ім. П.І. Чайковського, 24-26 лютого 2025 р. Київ, 2025 р.

15. Суворова І. Система образів в опері А. Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції»: виконавчі аспекти співаків-акторів. «Актуальні питання розвитку концертмейстерської професії в умовах сучасного мистецького життя України та світу»: програма всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 2-4 квітня 2025 р.

16. Суворова І. Композиція та архітектоніка оперної вистави «Анна Ярославна – королева Франції» А. Рудницького у режисерському прочитанні творчого аспіранта. Програма міжнародної наукової конференції «Сучасний мистецький простір як код митця: філософсько-культурологічний аспект», у рамках проведення Третього міжнародного культурно-мистецького фестивалю пам'яті Героя України, лауреата національної премії України ім. Т.Г. Шевченка, академіка Мирослава Скорика. НМАУ ім. П.І. Чайковського, 5-7 травня 2025 р. Київ, 2025.

17. Суворова І.О. Режисерське втілення опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» від ідеї до постановки. Програма всеукраїнського круглого столу на тему «Сучасні тенденції у музичному мистецтві». Національна академія мистецтв України, Київ, 5 червня 2025 р.

18. Суворова І. Постановка історичної опери: досвід і сучасні режисерські підходи (на прикладі опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції»). Програма чотирнадцятого Міжнародного науково-творчого проєкту «Творча майстерня інтерпретації сучасної музики 2025». Київ, 24 жовтня – 2 листопада 2025р.

19. Суворова І.О. «Видовищно-драматургічний синтез в експериментальній постановці опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції»: програма восьмої міжнародної науково-практичної конференції «Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурномистецьких рефлексіях». НМАУ ім. П.І. Чайковського, 6-8 листопада 2025 р. Київ, 2025.

20. Суворова І.О. Досвід українських режисерів у постановці опер на історичну тематику: пошук оптимальних художніх рішень у сучасному театральному просторі (на прикладі опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції») програма VII міжнародної наукової

конференції «Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології» ІПСМ та ІК НАМ України 19-20 листопада 2025 р. Київ.

21. Суворова І. Модерна естетика в оперній творчості Антіна Рудницького: за матеріалами опер «Довбуш», «Анна Ярославна», «Княгиня Ольга» (до 50-х роковин): програма п'ятнадцятої міжнародної наукової конференції «Ювілейні і пам'ятні дати 2025 року». Київ, 20–21 листопада 2025 року.

22. Суворова І. Міждисциплінарна природа постановочного процесу в сучасному оперному театрі: художньо-дослідницький вимір опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції». Програма міжнародної науково-практичної конференції «Кроскультурний діалог науки і мистецької практики в музичному театрі доби високих технологій». Київ, 25-27 березня 2026 року.

23. Суворова І. Опера «Анна Ярославна – королева Франції» Антіна Рудницького як відображення історичної пам'яті та національної ідентичності в сучасному оперному театрі. Програма XXV науково-практичної конференції Молоді Музикознавці. Київ, 24-25 квітня 2026 року.

24. Суворова І. Оперний репетиційний процес під час війни: досвід цифровізації на прикладі опери «Анна Ярославна – королева Франції». Програма всеукраїнського щорічного круглого столу національної академії мистецтв України на тему «Сучасні тенденції у музичному мистецтві». Київ, 25 травня 2026 року.

25. Суворова І.О. Творчий мистецький проект «Режисерська інтерпретація опери Антіна Рудницького «Анна Ярославна – королева Франції» у контексті сучасного музичного театру» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв (Київ, 9 вересня, 2026 року). Національна музична академія України, Великий зал імені В. Сліпака. Київ. (режисерка-постановниця – Ірина Суворова).